

STANJE U VINOGRADARSTVU I VINARSTVU REPUBLIKE HRVATSKE

UVOD

Vinogradarstvo i vinarstvo su strateške djelatnosti i od posebnog su značaja za Republiku Hrvatsku. Tamo gdje vinova loza raste (posebno u priobalju i sjeverozapadnoj Hrvatskoj), ona naprosto znači život i opstanak ljudi i za nju gotovo da nema zamjene. Nestankom loze gase se i posljednja seoska ognjišta. Stav je Vlade da lozu treba vratiti na površine gdje se nekada uzgajala, a uzgajala se na gotovo 200.000 ha zemljišta.

Duga je povijest proizvodnje grožđa na prostorima današnje Hrvatske. Starosjedioci Iliri (Dalmati, Liburni, Japodi, Histri i dr.) poznavali su lozu davno prije Krista. Grci šire vinograde. Dolaze Rimljani, a zatim i Hrvati koji su prigrlili lozu i proizvodnju vina. Za vrijeme kneza Mutimira (892. - 910.) spominje se čak i peharnik ili vinotoča, dvorski časnik zadužen za vina. Slijedi srednji vijek i procvat vinogradarstva u Hrvatskoj. U statutima srednjovjekovnih gradova najviše se spominje upravo vinogradarsko - vinarska proizvodnja. Godine 1888. površine pod vinogradima na prostorima današnje Hrvatske iznosile su 172.700 ha. Početkom dvadesetog stoljeća i pojavom filoksere nestaju vinogradi, a vinogradarstvo se od toga nije oporavilo sve do današnjih dana. U vremenu socijalizma guši se seljačka proizvodnja grožđa i vina, a loza sadi na plantažama kombinata. Poljoprivredne zadruge bile su i ostale kočnice kvalitetne proizvodnje dok su regionalne vinarske kuće težile kvantiteti vina i usmjeravale se na siromašna tržišta socijalističkih zemalja.

Posljednjih desetak godina proizvodnja vina bilježi značajne pomake te je danas vinogradarstvo i vinarstvo rijetka poljoprivredna proizvodnja koja ne samo da bilježi kvalitetne pomake, već smo kvalitetom i ponudom vina konkurentni i na svjetskom tržištu.

Hrvatska danas ima najmanje vinogradarskih površina od pamtivijeka. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Hrvatska raspolaže s 58.813 ha vinograda što čini oko 0,6 posto svjetskih površina. U Kontinentalnoj Hrvatskoj vinogradarskih površina ima 30.905 ha, a na području Primorske Hrvatske 27.908 ha. Prema Upisniku

¹ *Dr.sc. Vinko Milat* -Savjetnik ministra poljoprivrede,šumarstva i vodnog gospodarstva RH

poljoprivrednih proizvođača, vinogradarskih površina ima oko 30.000 ha, što se podudara i sa stručnom procjenom. Tržišno je orijentirana proizvodnja grožđa na 15.000 ha vinograda.

U svijetu vinogradi zauzimaju površinu od oko devet milijuna hektara s godišnjom proizvodnjom grožđa od 70 milijuna tona i proizvodnjom vina od oko 320 milijuna hektolitara. Posljednjih godina proizvodnja i potrošnja vina u svijetu stagnira., međutim, na tržištu je prisutan višak vina, pa je i kontrola proizvodnje pojačana.

Godišnja proizvodnja grožđa u Hrvatskoj obuhvaća oko 350 milijuna kilograma, što čini vrijednost od oko 200 milijuna eura. Proizvodnja vina obuhvaća 200 do 250 milijuna litara, pa je godišnja vrijednost svih proizvoda od grožđa i vina gotovo pola milijarde eura. Navedeni iznos predstavlja gotovo deset posto ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje. Kada se znade da se gotovo svaki deseti stanovnik bavi ovom proizvodnjom te da imamo bogom dane uvjete i izuzetne prirodne potencijale za proizvodnju grožđa te osigurano tržište, onda je jasno da je ova proizvodnja ne samo važna već je i jedna od najperspektivnijih poljoprivrednih proizvodnja u zemlji.

Hrvatska je kvalitetom i vrstama vina (gotovo stotinu autohtonih sorti) “vinski svijet u malome”. U Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva s posebnom se pažnjom prilazi rješavanju problema ove proizvodnje i mislimo da nadolaze bolja vremena za vinogradarstvo i vinarstvo Hrvatske. Međutim, problematika je kompleksna i moguće ju je rješavati samo sustavno: Reformom sustava potpore u poljoprivredi, Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o hrani, Zakonom o vinu, provedbenim propisima o vinu, Strategijom razvoja poljoprivrede, Vinogradarskim katastrom, Upisnikom poljoprivrednih proizvođača, Zakonom o nasljeđivanju te drugim pozitivnim aktima.

Sadašnji momenat karakterizira kvalitetna proizvodnja vina uz relativno visoke proizvodne cijene, bogata ponuda, značajna konkurencija uvezenih vina, relativno povećane zalihe vina, možda nešto smanjena potrošnja (posebno zbog tzv. “Zakona o 00 alkohola u krvi”), smanjenje izvoza vina.

Unatoč vlažnom ljetu koje je uvjetovalo dosta bolesti u vinogradima (peronospora, oidium i dr.) i kašnjenju berbe grožđa, očekujemo prosječnu godinu po rodnosti i kvaliteti vina. U pojedinim područjima očekuje se i visoka kvaliteta grožđa i vina, posebno obojenog vina u Primorskoj Hrvatskoj. Cijene grožđa u odnosu na prošlogodišnje bit će niže, posebno bijelog grožđa u Kontinentalnoj Hrvatskoj, pa i crnog grožđa u Dalmaciji i na otocima.

Gotovo da je dovršena privatizacija, a snažan razvoj obiteljskog gospodarstva čini

oslonac i garanciju razvoja ove djelatnosti. Dovršavanjem provedbenih propisa iz Zakona o vinu te organiziranjem vinarske inspekcije pri Ministarstvu poljoprivrede, stvoreni su temelji za zaštitu kvalitetne proizvodnje vina. Isto tako, desetogodišnji rad Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo garancija su razvoja ove djelatnosti.

POSTOJEĆE STANJE

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Hrvatska ima 58.813 ha vinograda, od čega na pojedine podregije Kontinentalne Hrvatske otpada: Podunavlje 3.798 ha; Slavonija 6.405 ha, Moslavina 1.987 ha; Plešivica 3.288 ha; Pokuplje 2.021 ha i Zagorje - Međimurje 8.566 ha. S tržišnog aspekta najznačajnije su podregije: Slavonija, Podunavlje i Zagorje - Međimurje. U podregijama Primorske Hrvatske su sljedeće površine: Istra 6.151 ha; Hrvatsko primorje 2.478 ha, sjeverna Dalmacija 3.570 ha; Dalmatinska zagora 2.010 ha i srednja i južna Dalmacija 4.450 ha. S tržišnog gledišta najznačajnija je podregija srednja i južna Dalmacija s otocima i poluotokom Pelješcem.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo u Upisnik proizvođača grožđa je upisano 14.436 proizvođača i 14.000 ha vinograda. Gotovo šezdeset posto te proizvodnje se odnosi na proizvodnju desetak vodećih vinarskih tvrtki.

Prema Upisniku su najznačajnije vinogradarske županije: Istarska s 2.168 ha ili 17,85%, Dubrovačko - neretvanska s 1.920 ha ili 15,81%, Osječko - baranjska s 1.695 ha ili 13,95% učešća, Požeško - slavonska s 735 ha ili 6,06% učešća. Iz navedenih županija na tržište ide više od 60 posto vina.

Proizvođača vina s kontroliranim podrijetlom ima 435. Najviše ih je u Zagrebačkoj županiji (115), zatim u Dubrovačko - neretvanskoj županiji, Istarskoj županiji.

Ukupna proizvodnja grožđa je 1990. godine iznosila 397.712 tona, a 2001. godine 359.042 tona. Grožđa je prerađeno 1990. godine 349.632 tone, a 2001. godine 298.179 tona. Godine 1990. je proizvedeno ukupno 2.935.544 hl vina, a 2001. godine 2.604.032 hl vina. Godine 2003. proizvedeno je 2,5 milijuna lit. vina, a 2004. godine 2,45 milijuna lit. vina

Proizvodnja grožđa i vina stagnira, a smanjuju se i ukupne površine vinograda. Prema podacima Srećka Ljubljanovića ("Vinski vodič za 2003./4. godinu"), u Hrvatskoj ima 44.724 ha vinograda, i to smatramo najtočnijim podatkom.

Hrvatska ima preko stotinu vinarija kapaciteta većih od 1.000 hl, tj. njihovi ukupni kapaciteti iznose oko 2.400.000 hl. Izdvajaju se četrdesetak značajnijih vinarija. U Kontinentalnoj Hrvatskoj su najveće: "Kutjevo" - Kutjevo, "Belje" - Darda, "Erdutski vinogradi" - Erdut, Vupik - Vukovar, Vinarija Ilok, "Đakovački vinogradi d.d" - Đakovo, "Badel 1862" - Zagreb, Vinarija Štrigova, IPK Orahovica, "Feravino" -

Feričanci . U Istri i Hrvatskom primorju ima desetak značajnijih vinarija: “Agrolaguna” - Poreč, “Istravinoexport” - Rijeka, Vinarija Umag, Vinarija Pazin, “Vodnjan”. U Dalmaciji značajnijih vinarija ima čak 45 od kojih je polovica zadružnih vinarija. Prema veličini su sljedeće vinarije: “Dalmacijavino” - Split, “Vinoplod” - Šibenik, Vinarija Vrgorac, “Imota” - Imotski, PZ “Dingač” - Potomje, Vinarija Benkovac, PZ “Jedinstvo” - Smokvica, “Dubrovački podrumi” - Grude, PZ “Pelješki vrhovi” - Janjina, PZ Putnikovići, “Vinogradar” - Vis, PZ “Pošip” - Čara na Korčuli, “Blato 1902 - Blato na Korčuli”. Tri su vinarije u Hrvatskoj doradbeno - finalizatorske: “Badel - 1862” - Zagreb, “Istravinoexport” - Rijeka i “Dalmacijavino” - Split. Treba istaknuti i značajnije vinarije obiteljskih gospodarstava, koje imaju snažan utjecaj na tržište i na kvalitetu vina: Vinarija Enjigi (50 ha), Krauthaker (20 ha), Plenković (20 ha), Skaramuča, Tomac, Plančić, Matanović, Kos, Katunar, Toljanić. Promet vina obiteljskih vinarija čini svega desetak posto ukupna prometa vina.

Vina sa zaštićenim zemljopisnim podrijetlom ima danas 1.155, od čega se više od 60 posto odnosi na kvalitetna i vrhunska zaštićena vina (kvalitetna vina 993, vrhunska 145).

Strategijom razvoja hrvatske poljoprivrede iz 1995. godine, obiteljska poljoprivredna gospodarstva su proglašena okosnicom razvitka hrvatske poljoprivrede. Što se tiče perspektive vinogradarske proizvodnje, svakako da će ubuduće to biti obiteljska gospodarstva, međutim, ne njih stotinu tisuća, malih i beznačajnih vinogradara, već desetak tisuća s površinama od 2 do 5 i više ha vinograda. Održiva vinogradarska gospodarstva veličine su od 2 do 5 ha. Treba znati da zemlji i lozi treba gospodar (“sluga”), dakle vlasnik. Vinarije bi trebale biti u funkciji proizvođača grožđa, znači dijelom i vlasništvo proizvođača grožđa. Postavlja se pitanje hoće li proizvođač grožđa sam proizvoditi vino i prodavati ga ili će biti zadrugar odnosno kooperant. Na to će pitanje odgovor dati vrijeme i tržište jer će cijena biti sve važnija, a vina sve konkurentnija. Svakako da vinarije moraju imati svoju proizvodnju i svakako da moraju bitno rasti vinogradarske površine. Veliki potencijali leže u zemlji u državnom vlasništvu, u što spadaju i šumska zemljišta.

Na sjednici Vlade od 7. ožujka 2004. godine zaduženo je Ministarstvo poljoprivrede u suradnji s Hrvatskim šumama d.o.o. da izradi popis šumskih površina u vlasništvu Republike Hrvatske radi osnivanja služnosti za podizanje vinograda i trajnih nasada. Tijekom 2005. godine u obradi je i proceduri davanja na služnost oko 7.000 ha šumskog zemljišta.

Evidentirani promet vina kroz rješenja o stavljanju vina u promet izdana od našeg Ministarstva, odnosno od Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo iznosi 595.351 hl, a u 2003. godini je iznosio 583.272,00 hl što daje index rasta od 102,07.hl.

Promet rakija, vinjaka i vinskog octa u 2004. godini je iznosio 29.005 hl. Udio u prometu vrhunskih vina je 3,17 posto ukupnog prometa, dok je promet kvalitetnih vina preko 54,57 posto.

U prometu vina je sudjelovalo 936 proizvođača. Samo 33 vinarije, kao vodeće vinarske kuće, ostvarile su 79% od ukupna prometa vina.

U odnosu na 2003. godinu ukupni izvoz vina manji je za 41%. Tijekom 2004. godine izvoz vina su realizirala 55 izvoznika. Najznačajnije zemlje u koje se izvezlo vino jesu: Poljska, BiH, Njemačka i Italija. Izvoz vina u zemlje EU čini 30% ukupnog izvoza, i on je u odnosu na prethodnu godinu smanjen za 12%.

U 2004. godini uvezeno je 136.211 hl vina što čini rast u odnosu na prethodnu godinu za 48%. Najviše se uvoze kvalitetna vina (51,41%), zatim stolna vina (15,71%) i vina za preradu (13,39%).

U sustavu ukupne reforme poljoprivrede te strategije poljoprivrede, s orijentacijom na kvalitetnu i skupu proizvodnju, po mogućnosti autohtonih proizvoda, treba promatrati i ovu proizvodnju. Nemoguće je doći do željenih ciljeva ako se ne promijeni sustavno okruženje i stvore povoljniji uvjeti za proizvodnju grožđa i vina. Sve navedeno treba promatrati kroz potrebe prilagodbe za ulazak u EU, kroz konkurentnost na globalnom svjetskom tržištu. U sustavu ukupnih reformi u poljoprivredi temeljenih na Zakonu o poljoprivredi, Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, Strategiji razvoja poljoprivrede, Reformi sustava potpore u poljoprivredi, osnivanju Upisnika poljoprivrednih gospodarstava, treba promatrati i Zakon o vinu i Vinogradarski katastar.

KRETANJA U 2005. GODINI

U proizvodnji se, zahvaljujući realizaciji Operativnog programa podizanja vinograda, kreditiranja trajnih nasada od strane HBOR - a, davanja šumskog zemljišta na služnost te realizacija Zakona o vinu (NN 96/03) vide konkretni pomaci kroz sadnju novih vinograda. U sezoni 2004./5. zasađeno je više od 13 milijuna sadnica - loznih cjepova na 2.600 ha. Uvezeno je 3.875.000 komada cjepova. Broj upisanih u Upisnik se povećao na 14.436, vinograda 13.948 ha. U prometu se nalazi 1.366 vina s oznakom kontroliranog podrijetla. Katastarski je obrađeno oko 10.000 ha vinograda na temelju orto - foto snimaka Državne geodetske uprave, te je ustanovljeno da ima u Upisniku manje upisanih, oko 2.000 ha. Tako je najažurnija županija Vukovarsko - srijemska, a najlošija Krapinsko - zagorska. Za šest mjeseci 2005. godine prometovano je 380.913 hl, što čini porast od 8 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Izvezeno je 2.204 hl, što bilježi pad za 66% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Uvoz za šest mjeseci 2005. godine je iznosio 54.144 hl i bilježi pad od 25% u odnosu na prvo polugodište 2004. godine. Najveći uvoz se odnosi na kvalitetno vino (73%). Zalihe vina na dan 1.01.2005. godine su iznosile

Operativni program podizanja 13.000 ha vinograda u vremenskom razdoblju od 2004. do 2007. godine značajan je prije svega zbog zapošljavanja 5.000 obitelji u pretežito ruralnim sredinama, zbog angažiranja u dopunskoj djelatnosti značajnijeg broja ljudi, kako u proizvodnji, tako i u prometu grožđa i vina, te zbog bogatije turističke ponude.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

1. Loza je nezamjenjiva kultura u mnogim područjima “Lijepe naše”, posebno na otocima, u priobalju i na sjeverozapadu zemlje. Vino i loza su u tim područjima uvjet opstanka života. Prirodni uvjeti su veoma povoljni i loza se može uzgajati na površini od preko 200.000 ha, na tzv. pravim vinogradarskim terenima. Po broju i kvaliteti vina “Hrvatska je vinski svijet u malome”.

Godišnja vrijednost proizvodnje grožđa iznosi oko 200 milijuna eura, što čini gotovo desetinu ukupne primarne poljoprivredne proizvodnje, a kroz realizaciju vina ova djelatnost ostvaruje vrijednost od gotovo 500 milijuna eura.. Uvjetno, ovom se proizvodnjom bavi i živi cca 50.000 domaćinstava..

2. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Hrvatska ima 58.000 ha (2004. god.) od čega je znatan dio vinograda u sve lošijoj kondiciji (starosna dob preko 25 godina). Budući da se radi o djelatnost od strateške važnosti, do kraja 2010. godine trebalo bi imati zasađenih oko 70.000 ha vinograda, što praktično znači da nam nedostaje dvadesetak tisuća hektara vinograda, odnosno da godišnje treba saditi od 2 do 5.000 ha vinograda. To podrazumijeva godišnje ulaganje u ovu proizvodnju od oko 50 milijuna eura. Moramo kvalitetnije organizirati rasadničarsku proizvodnju (godišnji iznos cca 15 do 25 milijuna cjepova), proizvodnju stolnog grožđa (na cca tisuću hektara) te proizvodnju grožđa za destilate (na površini od cca 500 hektara).

3. Hrvatska ima preko stotinu vinarija kapaciteta većih od 1.000 hl. Dvadesetak vodećih vinarija ostvaruje promet od preko 80 posto. Hrvatskoj treba deset tisuća vinogradara s površinom vinograda od 2 do 10 hektara. Vinarije moraju biti u funkciji proizvodnje grožđa. Državne vinarije treba konačno privatizirati. Godišnji evidentirani promet vina je 550 do 600.000 hl. i on bi se trebao do ulaska u EU udvostručiti. Izvoz vina treba značajno povećati, čime će se neutralizirati uvoz, koji će objektivno biti sve veći. Naime, samo konkurentnom proizvodnjom možemo zaustaviti uvoz vina, posebno u kategoriji kvalitetnih i stolnih vina.

4 Hrvatska se 2001. godine učlanila u OIV - e, Međunarodni ured za lozu i vino. Potpisali smo Sporazum o vinu s EU što znači da moramo poštovati europsko zakonodavstvo i pravila iz područja vina. Stoga razloga smo izradili novi Zakona o vinu, započeli provedbom Vinogradarskog katastra, izradili provedbene propise iz Zakona o vinu te radimo na sustavu izmjena poticaja u poljoprivredi.

948.000 hl, što čini porast za 15% u odnosu na 2003. godinu.

Prema datim podacima potrošnja vina pomalo raste, uvoz opada, ali značajno opada izvoz vina. Proizvođači su sve zainteresiraniji za podizanje nasada vinove loze.

ZAKON O VINU

Donošenje novog Zakona o vinu (NN 96/03) treba promatrati u svjetlu značajnog približavanja Europskoj uniji, u spoznaji o učlanjenju u WTO i ulasku na veliko svjetsko tržište, kroz prilagodbu uredbama EU, koje reguliraju izuzetno dobro ovu problematiku, kroz potpisivanje Sporazuma o vinu s EU, kroz ukupnu reformu poljoprivrede u Hrvatskoj.

Zadaća je ovog zakona da zajedno s drugim propisima, a posebno sa Zakonom o potpori u poljoprivredi, stvori uvjete za snažniji razvoj vinogradarstva i vinarstva. Cilj nam je udvostručiti evidentirani promet vina, povećati izvoz vina, povećati potrošnju vina per capita te da pri ulazu u EU imamo stvarne površine onakove kakove su u podacima Državnog zavoda za statistiku. Po našoj ocjeni, trebali bismo do kraja ovog desetljeća zasaditi 20 do 30.000 ha novih vinograda, odnosno godišnje bi trebalo saditi 3 do 5.000 ha vinograda ili po županiji godišnje 200 do 300 ha. Jasno da ovo nije jednostavan zadatak, ali on garantira opstanak 50 tisuća obitelji na selu. Bez novozasadenih vinogradarskih površina naša će zemlja biti sve manje životna, posebno na otocima.

Zakon treba omogućiti kvalitetno sređivanje stanja u ovoj proizvodnji, a daj Bog da dočekamo ulazak u EU s površinama pod vinovom lozom od 60.000 hektara. To je moguće ostvariti samo značajnijom potporom podizanju novih vinograda i to bez limita i okrupnjavanjem vinogradarskih površina.

Tijekom 2004. i 2005. godine objavljeni su sljedeći pravilnici o vinu:

- Lista zemljoipisnih oznaka (NN 6/04),
- Pravilnik o fizikalno - kemijskim metodama (NN 106/04),
- Pravilnik o organoleptičnom ocjenjivanju vina (NN 106/04),
- Pravilnik o oglašavanju vina (NN 105/04),
- Pravilnik o minimalno - tehničkim uvjetima (NN 102/04),
- Pravilnik o uvjetima analize vina (NN 102/04),
- Pravilnik o nacionalnoj listi kultivara (NN 159/04),
- Pravilnik o vinogradarskim područjima (NN 159/04),
- Pravilnik o proizvodnji vina (NN 2/05),
- Pravilnik o označavanju vina oznakom zemljopisnog podrijetla (NN 7/05)

U objavi je Pravilnik o voćnim vinima, Pravilnik o vinskom i voćnom octu i Pravilnik

o obilježavanju vina. Glavnina pravilnika je sačinjena i ubuduće ne bi trebalo biti pravne zbrke oko provedbe Zakona o vinu. Zakon je ne samo harmoniziran propisima EU, već je u mnogo čemu liberaliziran, te smo se pri izradi okrenuli proizvođačima, proceduru pojednostavnili i pojednostavnili, smatrajući da će tržište sve više biti mjerilo vrijednosti.

REFORMA SUSTAVA POTPORE U POLJOPRIVREDI

Uz Zakon o poljoprivredi i Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o potpori u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu je bitan čimbenik za rješavanje desetljećima nagomilanih problema u poljoprivredi. Mi se moramo otvarati svijetu, približavati se Europskoj uniji te biti konkurentni svojom proizvodnjom i kvalitetom, svjetskim proizvodima, a to iziskuje brojne kvalitativne pomake. Povratka nema, globalizacija kuca na vrata kao i liberalizacija trgovine. Vino je svjetski proizvod, ima ga dovoljno i pripada području koje je možda najbolje uređeno u EU. Hrvatska ima vina izuzetne kvalitete, međutim, serije proizvodnje su male, vina su skupa i nekonkurentna. Za smanjenje uvoza i povećanje izvoza treba povećati konkurentnost, što znači da treba sniziti cijene, odnosno brojne inpute, treba povećati zemljišne površine, smanjiti kamate na kredite, sniziti PDV, treba povećati poticaje, kvalitetnije se organizirati.

Reformom poticaja pojednostavljuje se sustav potpore, ujednačava se visina poticaja po površini. Uz već postojeće poticaje proizvodnji, uvode se modeli potpore dohotku, kapitalnih ulaganja i ruralnog razvitka. Najvažniji dio reforme sustava poticaja je stvaranje komercijalnih gospodarstava, čija će proizvodnja biti namijenjena tržištu i konkurentna svjetskoj proizvodnji. Hrvatskoj ne treba 500.000 ljudi koji žive od poljoprivrede, nama ne treba 100.000 obitelji koji se bave vinogradarstvom i vinarstvom, nama treba 20.000 obitelji koji će moći pristojno živjeti od grožđa i vina., koji će održavati 50 - 80.000 ha vinograda i proizvoditi za tržište dvadesetak tisuća vagona vina. Međutim, održiva proizvodnja grožđa je 3 - 5 vagona ili 15.000 EUR - a godišnje ili dva vagona uvjetno kvalitetna grožđa prerađenog u vino i prodanog kroz vlastite lokale - to je stvarnost i to treba znati. Bez stvaranja gospodarstava s vinogradarskim površinama od 2 - 5 ha nema prosperiteta ovoj djelatnosti. Nadalje, vinarije moraju biti u funkciji proizvođača grožđa. Sadašnje vinarske zadruge moraju doživjeti bitne transformacije, a vinarske kuće koje su u vlasništvu države trebaju se konačno privatizirati. Za podizanje novih vinograda nepovratna je potpora od 33.600,00 kn, a u težim uvjetima 45.400,00 kn. Površine novih vinograda moraju biti veće od 0,25 ha, no ministar može odrediti i manje površine na određenim lokalitetima. Kriteriji za podizanje novih vinograda su pojednostavnjeni, a poticaji se plaćaju jednom godišnje. Dakle, predstoji nam ukupna reforma poljoprivrede, što je zadaća svih zainteresiranih subjekata. Hrvatska mora postati poljoprivredno - turistička zemlja, a vino je jedan od najboljih poljoprivrednih bisera koji možemo ponuditi gostu u zemlji i u svijetu.

5. Uz zemljište, Vinogradarski katastar je temeljni problem i osnov za sređivanju problematike vinogradarsko - vinarske proizvodnje. To je posao desetljeća vrijedan nekoliko milijuna eura i počelo se s njegovom realizacijom.

6. Reformom poticaja i novim Zakonom o potporama pojednostavljuje se sustav potpore, ujednačava visina poticaja po površini, luče se komercijalna od nekomercijalnih gospodarstava, uz model potpore uvodi se i model kapitalne izgradnje te model ruralnog razvitka. Staračka domaćinstva koja nisu tržišna, posebno će se pratiti i vrednovati, dok će se komercijalna gospodarstva snažno poticati, kako bi ova proizvodnja mogla biti konkurentna svjetskim vinima. U 2005. godini povećali smo potpore za vinograde oko 25%.

7. Hrvatska mora postati poljoprivredno - turistička zemlja, stoga se mora snažno podupirati poljoprivredna proizvodnja sredstvima državnog proračuna, a vinogradarstvo i vinarstvo mora imati poseban tretman.

Operativni program podizanja 13.000 ha vinograda za vremensko razdoblje od 2004. do 2007. se mora realizirati, što znači da godišnje treba saditi 3 - 5.000 ha vinograda. Treba osigurati gotovo 20 milijuna kvalitetnih loznih cjevova, treba osigurati povoljne kredite putem HBOR - a (uz poček od 4 godine i kamatom od 4% i niže), treba osigurati zemljište, posebno šumsko zemljište gdje je nekada rasla loza i da se kroz služnost na tim zemljištima podignu vinogradi, po mogućnosti zasađeni autohtonim sortama. Vinarske se kuće moraju okrenuti vlastitoj proizvodnji, moraju se okrenuti proizvodnji kvalitetnih i po mogućnosti autohtonih vina.

8. Konačno, berba grožđa 2005. je u tijeku. Iznimno je nepovoljna godine, posebno zbog vlažnog ljeta, kada se razvila bolest na lišću i grožđu (peronospora, pepelnica). Otkupne cijene grožđa će biti nešto niže od prošlogodišnjih, posebno za bijelo grožđe u Kontinentalnoj Hrvatskoj. Vjerujemo da će struka napraviti svoje i da će se proizvesti relativno kvalitetna vina. Službe ministarstva funkcioniraju, posebno mislimo na Hrvatski zavod za poljoprivredno savjetodavnu službu i Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo. Nadalje, unutar Ministarstva je organizirana vinarska inspekcija i ona efektno djeluje na terenu. Također ćemo zajedno s Državnim inspektoratom, s Carinskom upravom i djelatnicima Unutarnjih poslova učiniti sve da se zaštite poštenu proizvodnju grožđa i vina i da potrošači budu zadovoljni kvalitetom i cijenom vina.

Nastupilo je vrijeme kada nema dovoljno grožđa i vinarije se moraju okrenuti vlastitoj proizvodnji. Zbog sve većeg uvoza i konkurentnih vina, mi moramo racionalizirati proizvodnju te ponuditi vina koja će biti konkurenta svjetskim vinima, cijenom i kvalitetom. To je jedini put smanjenja uvoza, a povećanja izvoza i potrošnje vina. Moramo se okrenuti proizvodnji kvalitetnih vina, i to po mogućnosti autohtonim

obojenim vinima, za koja je osigurano tržište, domaće i inozemno. Ako smo konačno izbacili “šećer” iz proizvodnje, sada se moramo okrenuti kvalitetnom sortimentu grožđa i proizvodnji kvalitetnih vina. Tržište radi svoje, i nama je jedini pravi put, kvalitetna proizvodnja vina. Tada nam ni Zakon o sigurnosti prometa na cestama (“00 alkohola u krvi”) neće značajno smetati, a nadamo se da će se i on ubrzo promijeniti, jer smo mi ipak vinska i turistička zemlja, koja će sve više njegovati seoski turizam.

SUMMARY

Wine-growing and wine industry are strategic activities of great importance to the Republic of Croatia. By its range of products and the quality of wine our country is “the wine world in small”. The areas of vineyards are reduced to minimum (58.513 ha), but there is a possibility of planting vine on significantly larger vineyard surfaces. The annual wine production amounts to 200 million litres, of which only one third of wine production is recorded. The number of wine-growers registered in the Register is 14,436, even though there are almost 100 000 families in this production. Croatia needs 10 000 family estates with the area of vineyards of about 5 ha; these areas would make this production maintainable. By the time Croatia joins the EU we should have 70, 000 ha of vineyards, which practically means that we must plant from 2 000 to 3 000 ha of vineyards a year.

The realization and implementation of the Law on wine should be observed through the reform of the overall agriculture (Law on agriculture, Law on agricultural land, Law on stimulus in agriculture, forestry and fishery, Strategy of the development of Croatia, and so on). We believe that this new legislation in this area will enable faster and higher quality solution of the problems that appear in wine-growing and wine production.

Finally, it is important to create the conditions for the maintenance of wine-growing estates, for significant enlargement of wine-growing areas and for the larger vine and wine production, for the doubling of the registered wine trade, for the significant increase in wine consumption (30 to 40 litres per capita) and for a more significant wine export. The new Law on wine, the reform of stimulus, the Law on agricultural areas and other regulations are a quality basis for sorting things out in this production and for the realization of the set goals.

Operational programme for creating 13, 000 ha of vineyards in the period from 2004 to 2007 is being realized. In 2004 / 05 13 million of vine seedlings were planted, of which the Croatian production accounts for 10 million, that makes about 2 700 ha of newly planted vineyards. More than 3000 ha of forest areas have been given commissioned (for cultivation). Through HBOR and HAMAG 175 loans have been approved and 57 million kn have been granted, with the interest rate of 4 % on 10 years and with the grace

period of two years. The trend of vineyard planting is going to continue in 2006, when over 3000 ha of vineyards are expected to be planted. High quality seedlings will be provided for this production.

Almost a thousand sorts of more and more quality wines on Croatian market are a guarantee for sparkling possibilities of wine-growing and wine production in the country. Never before has so much been done for the industry of wine-growing and wine production as nowadays, and there is no doubt that the results will be seen. These programmes (Operational programme for vineyard creation, Commissions for forest areas, Giving loans to permanent plantations etc.) must bear fruit and this Ministry and Government will be remembered by the good they have made, by the quality wine offered together with the rich food in Croatia and in the world, and finally, by the beauty that a high quality wine gives!

**Rasadnik ukrasnog bilja
DURO JOVANOVAČ**

vl. Siniša Jovanovac
Matije Gupca 33, 32273 GRADIŠTE

tel.
032/841 519
tel/fax
032/841 719
032/841 066
gsm
098/217 217
098/18 61 940

E-mail: rasadnik-ukrasnog-bilja@vk.t-com.hr • www.rasadnik-jovanovac.hr

**UZGOJ UKRASNOG BILJA,
SADNJA I ODRŽAVANJE
VRTOVA, PARKOVA I
ZELENIH POVRŠINA**